

Аннотация. Определяли исходную и гигроскопическую влажность, коэффициент усушки, сухое вещество, количество: протеина, сырой клетчатки, кальция, фосфора, БЕВ (безазотистые экстрактивные вещества), эфирного масла в растении и отдельно в листьях базилика обыкновенного.

Summary. Determined initial and hygroscopic moisture, coefficient of loss of weight, dry substance, content of protein, raw cellulose, calcium, phosphorus, content of essential oil in a whole plant and separately in a leaf basilica ordinary

УДК 635.656 5:631.8

О.І. УЛЯНИЧ, доктор с.-г. наук

З.І. КОВТУНЮК, кандидат с.-г. наук

Уманський національний університет садівництва

e-mail: zoyauman@mail.ru

ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ТОВАРНІ ЯКОСТІ СОРТІВ І ГІБРИДІВ КАПУСТИ БРОКОЛІ В ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Наведені результати досліджень сортів і гібридів капусти броколі в умовах Лісо-stepу України. Високу товарну врожайність отримано за вирощування гібридів Маратон F1 і Алтар F1.

Вступ. За останні роки в Україні намітилась стійка тенденція до збільшення об'ємів виробництва і реалізації овочів, поліпшення їх якості, підвищення конкурентоспроможності національного товаровиробника. Такий розвиток гарантує насичення ринку високоякісною продукцією за доступною ціною, що відповідає національним вимогам споживача, міжнародним стандартам, зменшенню соціальної напруги в аграрному секторі, підвищенню добробуту населення країни, розширенню експортних можливостей держави. У перспективі передбачається стійке зростання попиту на овочі, оскільки вони є незамінною складовою збалансованого харчування, а споживання їх залишається недостатнім. Особливо актуальним є покращення якості та екологічної безпечності овочевої продукції [1].

Удосконалення сортових ресурсів – важлива умова підвищення продуктивності овочевих культур, покращення якості продукції за рахунок підвищення вмісту цінних поживних речовин і мінімальне накопичення токсинів. Сорти і гібриди адаптовані до клімату стійкі до найбільш поширених хвороб – це основа високого, екологічно безпечного врожаю [2]. Зберігається потреба в сортах призначених для переробки і споживання у свіжому вигляді, які мають високі смакові і технологічні засоби.

В країнах Європи, Північної Америки, Азії капуста цвітна, броколі займає значні площі, в Україні серед капустяних складає всього 2% [3]. Підвищений інтерес до капусти броколі в багатьох країнах світу пояснюється добрим збереженням головок у замороженому вигляді, а за вмістом мінеральних речовин, вітамінів, білку вона переважає цвітну капусту, сприятливо впливає на процеси травлення їжі [4].

В Україні потреби в броколі задовольняються в основному за рахунок імпортованого товару, хоч в нашій країні сприятливі умови для вирощування цієї культури. В даний час в країні незначний асортимент вітчизняних сортів та гібридів броколі з високим потенціалом врожайності різних груп.

Матеріали та методика досліджень. Варіантами досліду були такі сорти і гібриди капусти броколі: Тонус – контроль (Росія), Ледницька (Польща), Цезар (Чехія) Алтар F₁ (Голандія), Фіеста F₁ (Голандія), Маратон F₁. Дослідна ділянка прямокутно-видовженої форми довжиною 10м з площею облікової ділянки 21м². Повторність досліду чотирикратна, варіанти розміщені методом рендомізованих блоків. Рослини висаджували 25–26 квітня за схемою 70x30см, 47,6 тис. рос/га. Облік врожаю проводили через кожні 3–5 діб залежно від

погодних умов і в міру наростання головок ваговим методом, окремо бокові і центральні головки.

Результати досліджень. У роки проведення досліджень сорти капусти броколі висівали у першій декаді березня в парники на біологічному обігріві. Масові сходи рослин у сортів Тонус (Росія), Цезар (Чехія) і Алтар F1 з'явилися на 4–5 добу після сівби, і на дві доби пізніше ця фаза наступила у гібридів Фієста F1, Маратон і сорту Ледницька. Спостереження за темпами росту і розвитку розсади показали, що перший справжній листок з'явився на 8–10 день після сходів. Фаза третього справжнього листка наступила у рослин на 22–23 день, п'ятого через 34–36 днів після сходів. У фазі утворення 6-го листка рослини сорту Цезар мали вік 38–39 днів, тобто на 2–3 доби молодша, ніж розсада інших сортів. В період висаджування у відкритий ґрунт, тобто через 50–55 діб після сходів, рослини мали 6–7 добре розвинених справжніх листків і залежно від біологічних особливостей сорту різні біометричні показники.

Дослідження показали, що найменшими були рослини сорту Цезар і Алтар F1, висота яких були 25,7 і 25,5 см, проти 26,5 см в контролі. Висота розсади від кореневої шийки до кінчиків листків у гібриду Маратон становила 29,0 см, що на 2,3 см більше порівняно з контролем і на 3–13 % переважала рослини решти сортів. Вимірювання діаметру стебла біля кореневої шийки показали, що, де відхилення між варіантами було неістотно і коливалось в межах 0,50–0,65 см. Більш облиствленими були рослини сорту Цезар, Алтар F1 і Маратон F1, які мали 7,0–7,2 шт/рослину, а площа листків становила 211–325 см²/рослину.

Найбільша середня площа листкової пластинки перед висаджуванням у відкритий ґрунт становила 35,7–41,3 см² і відповідно сумарна площа листків у сорту Ледницька становила 318 см², що порівняно з контролем на 29 см² більше. У розсади сорту Фієста F1 ця величина істотно поступалася перед контролем і становила 193 см² на рослину. Площа листків у сорту Алтар F1 була близькою до контролю і становила 275 см² на рослину.

Для оцінки рівня урожайності велике значення має початок надходження продукції та величина раннього врожаю. За результатами досліджень технічна стиглість у сортів Тонус і Цезар наступила в першій декаді червня, а ранній врожай на другу декаду червня становив відповідно 1,55 і 1,76 т/га. Фаза у гібридів настала на 5–9 діб пізніше і відповідно величина раннього врожаю на цю дату була меншою на 0,35–0,68 т/га. Урожайність сорту Ледницька становила 1,58 т/га, що неістотно більше за контроль на 0,03 т/га (НІР₀₅ = 2,6)

За період досліджень найвищий товарний врожай головок одержали у гібридів Фієста F1 і Маратон – 18,5 і 19,0 т/га, що на 2,7 і 3,2 т/га більше, ніж у сорту Тонус (15,8 т/га). Урожайність сорту Цезар становила 11,7 т/га, тобто різниця до контролю склала 4,1 т/га.

Оскільки рослини капусти броколі мають регенеративну здатність товарна продукція цієї культури складається з центральних суцвіть на головному стеблі і бокових суцвіть, що утворюються на верхівках пагонів другого і послідуєчих порядків, дещо меншого розміру (табл. 1)

Проведені дослідження показали, що кожний варіант досліду відрізнявся за структурою врожаю. Так, у спаржевих сортів, рослини яких мають більший період плодоношення частка врожаю центральних головок становила 32–40% від загального, а основну масу врожаю складають бокові головки (60–68%).

Таблиця 1

Структура товарного врожаю капусти броколі (середнє за 2009-2011 рр.)

Варіант досліджу	Загальна урожайність, т/га	Частка від загального, %	
		центральних головок	бокових головок
Тонус-контроль	15,8	32	68
Цезар	11,7	40	60
Ледницька	17,0	36	64
Фієста F1	18,5	61	39
Алтар F1	17,6	68	32
Маратон F1	19,0	69	31

Як показали дослідження гібриди відносяться до головчастих форм брокколи різновид каламбрійська, що формують велику і щільну центральну головку і менше бокових суцвіть, що відобразилося на структурі врожаю: центральних головок 61–69%, а бокових до 39% від маси загальної товарної продукції.

В структурі товарного врожаю також визначали масу і діаметр центральних головок та діаметр головок, сформованих на регенеруючих пагонах. Більший діаметр центральної головки 16,2–16,4 см був у гібридів Алтар F1 і Маратон F₁, що на 3,6–3,8 см більше, ніж у контролі. Маса центральної головки залежала, як від розміру, так і від їх щільності, і, відповідно, становила 232,5 та 260 г проти контролю 140,5 г. Діаметр центральних головок менший був у сорту Цезар 11,9 см і їх маса становила лише 116,0 г. Гібрид Фієста F1 і сорт Ледницька формували центральні головки діаметром 13,5 і 14,5 см і масою 226,0 і 210,5 г відповідно. Бічні головки у всіх досліджуваних сортів і гібридів мають значно менший діаметр і масу, але більшої щільності вони були у гібридів.

Висновок. Отже, в зоні Лісостепу із шести досліджуваних сортів і гібридів більш доцільно вирощувати високоврожайні гібриди іноземного походження Маратон F1 і Фієста F1, які забезпечили приріст врожаю до 2,7 і 3,2 т/га.

Список використаних літературних джерел

1. Яровий Г.І. Сучасний стан і перспективи розвитку овочівництва в Україні // Овочівництво і баштанництво: Міжвід темат. Наук. зб. – Інститут овочівництва і баштанництва УААН, 2006. – Вип. 52. – С. 3-14 с.
2. Жук О.Я. Только бы капуста расцвела // Огородник. – 2006. - №7 – С. 12-13
3. Жук О.Я. Капуста білоголова, червоноголова, цвітна, брюсельська, савойська / О.Я.Жук // Поліпшення якості овочів і картоплі. – К.: Урожай, 1990. – С. 4-17.
4. Практический справочник овощевода. Капустные растения – К.: Юнивест Медиа, 2008 – 256 с.

Аннотація. Изложены результаты исследований гибридов капусты брокколи в Лесостепи Украины. Высокую товарную урожайность получено при выращивании гибридов Маратон F1 и Алтар F1.

Annotation. The results of researches of hybrids cabbage of meadowsweet in the conditions of Forest-steppe. The high commodity productivity is got at growing of Maraton F₁ and Altar F₁.

УДК 635.52: 631.83

О.І. УЛЯНИЧ, доктор сільськогосподарських наук, професор
В.В. КЕЦКАЛО, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Уманський національний університет садівництва
e-mail: viktoriya_keckalo@ukr.net

ВПЛИВ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ РЕГУЛЯТОРАМИ РОСТУ НА УРОЖАЙНІСТЬ САЛАТУ ПОСІВНОГО

Наведено результати досліджень ефективності передпосівного намочування насіння регуляторами росту рослин на врожайність і якість салату посівного головчастого сорту Годар у Лісостепу України. Встановлено вплив даних біоречовин на ріст, розвиток і біометричні показники рослин. Визначено рівень урожайності, товарність та показники якості одержаної продукції.

Вступ. В АПК України регулятори росту знайшли широке застосування. Їх масово використовують в овочівництві, плідівництві та інших галузях. Проведені дослідження стверджують, що застосування регуляторів росту та інших хімічних і фізичних факторів під час передпосівної підготовки насіння овочевих культур призводить до підвищення урожайності